

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ. 410.011.01.2020

Robert Choma
Prezes Zarządu
PGE Obrót S.A.
ul. 8 Marca 6
35-959 Rzeszów.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/018 Stabilizacja cen energii elektrycznej.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	PGE Obrót S.A. w Rzeszowie. ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Robert Choma – Prezes Zarządu PGE Obrót S.A w Rzeszowie ² od dnia 28 stycznia 2019 r. Poprzednio funkcję Prezesa Zarządu pełnili: Zenon Wajda od 12 grudnia 2018 r., Dariusz Czuka od 31 marca 2016 r. i Paweł Prządka od 7 czerwca 2013 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	- przygotowanie do realizacji ustawy o cenach energii elektrycznej, - realizacja ustawy o cenach energii elektrycznej.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2016 r. - 30 czerwca 2020 r. (z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres, jeśli były istotne dla celów kontroli).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Barbara Lew, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/118/2020 z 26 sierpnia 2020 r. 2. Jacek Wolan, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/113/2020 z 17 sierpnia 2020 r.

(akta kontroli str.1-3)

¹ Dalej: Spółka.

² Dalej: Prezes Zarządu.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności.

OCENA OGÓLNA I JEJ UZASADNIENIE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Spółki w zakresie przygotowania i realizacji zadań związanych z wejściem w życie ustawy z dnia 28 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw⁵.

Spółka prawidłowo wykonywała obowiązki w zakresie stosowania mechanizmów zabezpieczających odbiorców przed nadmiernym wzrostem cen energii elektrycznej. Spółka prawidłowo stosowała ceny energii elektrycznej po wejściu w życie ustawy o cenach energii elektrycznej, a naliczanie należności za ich dystrybucję było zgodne z taryfami zatwierdzonymi przez Prezesa URE.

Spółka stosowała stawki podatku akcyzowego i opłaty przejściowej zgodnie z przepisami ustawy o cenach energii elektrycznej, a także właściwe ceny i stawki opłat za energię elektryczną.

NIK pozytywnie ocenia uczestnictwo Spółki w postępowaniu legislacyjnym dotyczącym nowelizacji ustawy o cenach energii elektrycznej oraz opracowywanych aktów wykonawczych do tejże ustawy.

Spółka rzetelnie złożyła do Zarządcy Rozliczeń Ceny⁶ wnioski o zwrot kwoty różnicy ceny⁷ i rekompensatę finansową otrzymując zwroty tych środków zgodnie ze złożonymi wnioskami.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, iż Spółka stosując ceny sprzedaży energii wynikające z przepisów ustawy o cenach energii elektrycznej poniosła dodatkowe koszty, które nie zostały uwzględnione jako koszty uzasadnione w taryfach zatwierdzanych przez Prezesa URE na 2020 r. Koszty te nie zostały również wyrównane zwrotem kwoty różnicy ceny i rekompensaty finansowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności.

OBSZAR

1. Przygotowanie spółki do realizacji ustawy o cenach energii elektrycznej.

Opis stanu faktycznego

1.1. Podstawowe dane Spółki.

W latach 2016-2020 (I półrocze) Spółka osiągnęła następujące wyniki finansowe:

a. Koszty całkowite⁸ wynosiły:

- w 2016 r. – 9.767.362,6 tys. zł, w tym działalności podst.⁹ 9.460.213,7 tys. zł,

- w 2017 r. – 8.319.066,2 tys. zł, w tym działalności podst. 8.127.031,3 tys. zł,

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz.U. poz. 2538 ze zm., dalej: ustawa o cenach energii elektrycznej.

⁶ Dalej: ZRC.

⁷ Określona w ustawie o cenach energii elektrycznej jako rekompensata z tytułu obowiązku sprzedaży energii elektrycznej po cenach lub stawkach opłat za energię elektryczną określonych w art. 5 ust. 1 albo nabycia energii elektrycznej po cenach wyższych niż ceny nabycia w dniu 30 czerwca 2018 r.

⁸ W tym koszty zmian w Radzie Nadzorczej, Zarządzie i na stanowiskach kierowniczych komórek odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność (np. odprawy, wypłaty w okresie zwolnienia ze świadczenia pracy, z tytułu zakazu konkurencji).

⁹ Koszty działalności podstawowej dotyczące sprzedaży energii elektrycznej (bez paliwa gazowego i pozostałej działalności), uwzględniają również wyniki na usłudze dystrybucji energii el. w ramach umów kompleksowych, w tym straty na prosumentach oraz produktów powiązanych ze sprzedażą energii elektrycznej.

- w 2018 r. – 9.592.574,2 tys. zł, w tym działalności podst. 9.410.582,3 tys. zł,
- w 2019 r. – 12.702.004,4 tys. zł, w tym działalności podst. 12.585.921,5 tys. zł,
- w 2020 r. (I półrocze) – 6.532.693,1 tys. zł, w tym działalności podst. 6.502.597,9 tys. zł.

b. Przychody ogółem wynosiły:

- w 2016 r. – 9.704.068,6 tys. zł, w tym działalności podst.¹⁰ 9.404.306,6 tys. zł,
- w 2017 r. – 8.546.683,9 tys. zł, w tym działalności podst. 8.364.074,3 tys. zł,
- w 2018 r. – 8.971.031,7 tys. zł, w tym działalności podst. 8.799.830,8 tys. zł,
- w 2019 r. – 12.380.376,6 tys. zł, w tym działalności podst. 12.277.080,2 tys. zł,
- w 2020 r. (I półrocze) – 6.308.871,0 tys. zł, w tym działalności podst. 6.283.445,7 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą Spółka wypracowała zysk jedynie za 2017 r., który wyniósł 187.524,2 tys. zł (netto). W pozostałych okresach poniosła straty (netto - za 2016 r. 28.440,7 tys. zł; za 2018 r. 655.002,6 tys. zł; za 2019 r. 321.021,1 tys. zł).

Dywidenda w kwocie 27.633,2 tys. zł, wypłacona została w 2018 r. (z zysku za 2017 r.).

Liczba odbiorców PPE¹¹ w latach 2016 r. - I półrocze 2020 r., w poszczególnych grupach taryfowych wynosiła:

- grupa A: od 171 odbiorców w 2016 r. do 145 na koniec I półrocza 2020 r. – spadek o 26 odbiorców tj. o 15%,
- B: od 11.903 w 2016 r. do 12.708 na koniec I półrocza 2020 r. – wzrost o 630 tj. o 5%,
- C: od 457.310 w 2016 r. do 447.684 na koniec I półrocza 2020 r. – spadek o 9.626 tj. o 2%,
- G: od 4.693.459 w 2016 r. do 4.914.024 na koniec I półrocza 2020 r. – wzrost o 220.565 tj. o 5%.

Wolumen energii sprzedanej [MWh] w analizowanym okresie, w poszczególnych grupach taryfowych wynosił:

- A: od 11.305.289,5 MWh w 2016 r. do 9.868.233,8 MWh w 2019 r. – spadek o 13%; (na koniec I półrocza 2020 r. – 4.598.151 MWh);
- B: od 15.170.087 MWh w 2016 r. do 15.676.950,9 MWh w 2019 r. – wzrost o 3%; (na koniec I półrocza 2020 r. – 7.078.887 MWh);
- C: od 7.327.267,3 MWh w 2016 r. do 7.549.614 MWh w 2019 r. – wzrost o 3%; (na koniec I półrocza 2020 r. 3.313.754,1 MWh);
- G: od 9.103.995,2 MWh w 2016 r. do 9.805.844,7 MWh w 2019 r. – wzrost o 8%; (na koniec I półrocza 2020 r. 4.877.213,5 MWh).

Liczba odbiorców PPE uprawnionych do zakupu energii w taryfie G, którzy korzystali z innych taryf lub umów pakietowych¹² i nie korzystali z taryfy zatwierdzonej przez Prezesa URE, w 2018 r.¹³ wynosiła 928.967 i zmniejszyła się na koniec I półrocza 2020 r. do 907.345 – co stanowi spadek o 21.622 odbiorców tj. o 2%.

Wolumen energii sprzedany odbiorcom uprawnionym do zakupu energii w taryfie G w latach 2018 - I półrocze 2020¹⁴, którzy korzystali z innych taryf lub umów pakietowych [MWh] wynosił odpowiednio: 2.017.341,84 MWh; 2.078.736,23 MWh, 1.004.993,05 MWh.

(akta kontroli str. 4-36)

¹⁰ Przychody działalności podstawowej dotyczące energii elektrycznej (bez paliwa gazowego i pozostałej działalności), uwzględniają również wyniki na usłudze dystrybucji energii el. w ramach umów kompleksowych, w tym straty na prosumentach oraz produktów powiązanych ze sprzedażą energii elektrycznej.

¹¹ Liczona jako PPE – tj. punkty poboru energii.

¹² Np. z ubezpieczeniem, gwarancją stałej ceny itp.

¹³ Brak danych za lata 2016-2017.

¹⁴ Za lata 2016-2017 brak danych.

1.2. Koszty przygotowania i realizacji zadań nałożonych na Spółkę ustawą o cenach energii elektrycznej.

Przygotowania Spółki w pierwszym etapie wdrażania ustawy były związane z wdrożeniem wymogów ustawowych wg pierwotnego brzmienia ustawy, tj. dostosowaniem stawki akcyzy we wszystkich systemach billingowych eksploatowanych w PGE Obrót (zmiany systemowe umożliwiające prawidłowe odprowadzanie stawki akcyzy w wysokości 5 zł/MWh), aktualizacją cenników taryfowych oraz aktualizacją cenników usług dystrybucyjnych dla umów kompleksowych, polegającą na zmianie stawki opłaty przejściowej dla okresów rozliczeniowych od dnia 1 stycznia 2019 r.

Kolejne etapy prac były związane z datami nowelizacji przepisów ustawy oraz datą opublikowania przepisów wykonawczych do ustawy, co umożliwiło przygotowanie danych i wymagań do zmiany cen odbiorcom końcowym ze skutkiem od 1 stycznia 2019 r., wskazując sposób wyznaczania cen na poziomie cen obowiązujących w dniu 30 czerwca 2018 r.

Spółka nie prowadziła dodatkowej ewidencji kosztów związanych z procesem przygotowania do wdrożenia ustawy.

Spółka wprowadziła ewidencję kosztów związanych z procesem wdrożenia ustawy i przepisów wykonawczych, które na etapie wdrażania ustawy wyniosły w 2019 r. 8.555,1 tys. zł, w tym koszty wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń wyniosły łącznie 5.178,9 tys. zł tj. 61%. W pierwszych siedmiu miesiącach 2020 r. koszty te wyniosły 153,6 tys. zł, w tym koszty wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń wyniosły łącznie 85,2 tys. zł tj. 55%.

(akta kontroli str. 37; 857)

Spółka od roku 2015 uczestniczy w funkcjonującej w Grupie Kapitałowej PGE strukturze *cash pooling*. W ramach tej struktury dla Spółki został przyznany limit zadłużenia wewnątrzgrupowego na poziomie 600 mln zł. Jak podał Prezes Zarządu *środki własne Spółki, jak również możliwość zadłużenia się w ramach struktury cash pooling* całkowicie zabezpieczały potrzeby finansowe Spółki w latach 2015-2018. *W roku 2019 w związku z koniecznością ponoszenia wyższych kosztów zakupu energii przy jednoczesnym ustawowym „zamrożeniu” cen sprzedaży i odsuniętym w czasie momentem uzyskania rekompensaty od Zarządcy Rozliczeń, Spółka zmuszona została do szukania dodatkowych źródeł finansowania swojej działalności. W lutym 2019 r Spółka pozyskała zgody Zarządu oraz Rady Nadzorczej na zaciągnięcie zobowiązań z tytułu pożyczek udzielonych przez podmiot dominujący tj. PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.¹⁵ do kwoty 1 mld PLN. W dniu 27 lutego 2019 r. została podpisana z PGE pierwsza umowa pożyczki na kwotę 400 mln PLN z 3-letnim okresem spłaty. Środki z tej umowy pożyczki zostały udostępnione w ramach jednej transzy w dniu 5 marca 2019 r. Oprocentowanie dla w/w umowy pożyczki zostało ustalone na zasadach rynkowych i dla pierwszego rocznego okresu finansowania wyniosło 2,48% w stosunku rocznym (WIBOR 1Y 1,87% plus marża PGE 0,61%).*

W dniu 4 kwietnia 2019 r. została podpisana z PGE druga umowa pożyczki na kwotę 600 mln PLN z 3-letnim okresem spłaty. Środki z tej umowy pożyczki zostały udostępnione w następujących transzach:

- w dniu 23 kwietnia 2019 r. kwota 200 mln zł (oprocentowanie na dzień udzielenia pożyczki wynosiło 2,48%),
- w dniu 3 lipca 2019 r. Kwota 100 mln zł (oprocentowanie 2,47%),

¹⁵ Dalej: PGE.

- w dniu 3 października 2019 r. kwota 200 mln zł (oprocentowanie 2,45%),
- w dniu 14 października 2019 r. kwota 100 mln zł (oprocentowanie 2,45%).
Łączny koszt finansowania opisanych wyżej umów pożyczek wyniósł 29,96 mln zł,
z tego kwota 14,49 mln zł dotyczyła kosztów poniesionych w roku 2019, a kwota
15,47 mln zł dotyczyła kosztów 2020 r.

(akta kontroli str. 37-38)

Ustalono, że wymienione wyżej koszty nie zostały uwzględnione jako koszty uzasadnione w taryfach zatwierdzanych przez Prezesa URE na 2020 r. i nie miały wpływu na wysokość cen i stawek opłat stosowanych po zakończeniu obowiązywania „zamrożenia cen”.

Jak podał Prezes Zarządu, *Prezes URE stosuje wobec Spółek koncesjonowanych model regulacji ex ante, co oznacza wydanie decyzji zatwierdzającej ceny i stawki opłat w Taryfie G oraz wprowadzenie ich do stosowania w przyszłym okresie. Tym samym nie jest możliwe aby Prezes URE uznał za uzasadnione jakiegokolwiek koszty dotyczące przeszłych okresów. PGE Obrót S.A. nie występowała do Prezesa URE z wnioskiem o uznanie kosztów zakupu energii z dostawą w 2019 roku, w taryfie na 2020 rok. Tym samym koszty zakupu energii dla Klientów Taryfy G w 2019 roku nie miały żadnego przełożenia na ceny i stawki opłat stosowanych w Taryfie G na 2020 rok.*

(akta kontroli str. 34-126)

Spółka, w związku z wejściem w życie ustawy o cenach energii elektrycznej, podjęła działania przygotowawcze, wdrożeniowe i komunikacyjne, mające na celu terminową operacjonalizację zapisów tej ustawy.

1. Zgodnie z art. 1 ustawy o cenach energii elektrycznej, dla wszystkich systemów billingowych eksploatowanych w Spółce dokonano aktualizacji cenników przypisując nową stawkę akcyzy w wysokości 5 zł/MWh - z zastosowaniem od dnia 1 stycznia 2019 r. Ustalono, że wystawione przez Spółkę faktury po dniu 1 stycznia 2019 r. uwzględniały zmianę stawki akcyzy.
2. Zgodnie z art. 2 ustawy, dla wszystkich systemów billingowych eksploatowanych w PGE Obrót S.A., dokonano aktualizacji katalogów stawek taryfowych przypisując prawidłową stawkę opłaty przejściowej. Wszystkie rozliczenia wykonane po dniu 1 stycznia 2019 r. uwzględniały zmianę stawki opłaty przejściowej. Dla okresów rozliczeniowych następujących po dniu 1 stycznia 2019 r. stosowano stawki określone w ustawie.
3. Dla lokalnych systemów billingowych utrzymano na 2019 rok stawki dla odbiorców posiadających umowy kompleksowe w grupach taryfowych G na poziomie z poprzedniej Taryfy Regulowanej obowiązującej w 2018 roku, co zostało wskazane w Uchwale Zarządu Nr 1206/125/IX/2018 z dnia 20 grudnia 2018 r.
4. Dla lokalnych systemów billingowych zmieniono ceny w Taryfie G na rynku krajowym ze skutkiem obowiązywania od 1 stycznia 2019 r. na podstawie Uchwały Zarządu Nr 1220/126/IX/2019 z dnia 8 stycznia 2019 r. Dokonano tego zgodnie z *Cennikiem taryfowym energii elektrycznej dla Odbiorców z grup taryfowych G spoza obszaru PGE Dystrybucja S.A.*, obowiązującym od 1 stycznia 2019 r.

Nowe stawki akcyzy i opłaty przejściowej (obowiązujące od 1 stycznia 2019 r.) zastosowane zostały także dla odbiorców taryfy A, B i C oraz dla taryf rezerwowych. W dniu 7 stycznia 2019 r. Prezes Zarządu Spółki powołał dedykowany Zespół Zadaniowy odpowiedzialny za :

- aktualizację cenników taryfowych do poziomu cen obowiązujących w PGE Obrót S.A. w dniu 30 czerwca 2018 r.,

- przygotowanie baz danych klientów,
- określenie wymagań do wprowadzenia zmian w systemach IT PGE Obrót S.A.,
- opracowanie koncepcji produktowej uwzględniającej aktualne uwarunkowania prawne.

(akta kontroli str. 120-126; 242-432)

Ustalono, że Spółka uczestniczyła w postępowaniu legislacyjnym dotyczącym nowelizacji ustawy o cenach energii elektrycznej oraz w opracowywaniu projektów aktów wykonawczych tej ustawy, a także podejmowała działania mające na celu poprawną interpretację jej przepisów za pośrednictwem Towarzystwa Obrotu Energii¹⁶. W ramach TOE został utworzony dedykowany Zespołu TOE ds. ustawy o cenach energii elektrycznej i aktów wykonawczych do niej.

Członkami Zespołu ze strony Spółki byli:

- Wiceprezes Zarządu PGE Obrót S.A.
- Dyrektor Departamentu Kontrolingu PGE Obrót S.A.

Obecnie miejsce Wiceprezesa Zarządu PGE Obrót S.A. w Zespole TOE zajmuje Kierownik Zespołu Rozliczeń PGE Obrót S.A.

Spółka uczestnicząc w pracach TOE, za jej pośrednictwem złożyła m.in. następujące uwagi i wnioski:

- w dniu 30 stycznia 2019 r. złożono uwagi do ustawy o cenach energii elektrycznej dotyczące zapisów w art. 5, 6 i 7 tej ustawy (łącznie 17 uwag) wraz z proponowanymi zmianami i ich uzasadnieniem;
- w dniu 6 marca 2019 r. TOE zgłosiło 42 uwagi wraz z propozycjami zmian i ich uzasadnieniem, do rozdziału 3 i 4 projektu rozporządzenia ME w sprawie sposobu obliczania kwoty różnicy ceny energii elektrycznej, średnioważonej ceny energii elektrycznej oraz cen odniesienia;
- w dniu 12 czerwca 2019 r. TOE złożyło do Komisji do Spraw Energii i Skarbu Państwa 10 uwag wraz z propozycjami zmian i ich uzasadnieniem, dotyczących projektu ustawy zmieniającej ustawę o cenach energii elektrycznej;
- w dniu 10 lipca 2019 r. TOE zgłosiło 36 uwag wraz z propozycjami zmian i ich uzasadnieniem, do projektu rozporządzenia ME w sprawie sposobu obliczania kwoty różnicy ceny, rekompensaty finansowej oraz sposobu wyznaczania cen odniesienia.

Uwagi zgłaszane przez Spółkę w zakresie ustawy o cenach energii elektrycznej dotyczyły m.in.: interpretacji zapisów dotyczących cenników i taryf oraz posługiwania się cenami netto, a nie brutto, terminu dostosowania taryf i cenników, doprecyzowania zapisów, iż określone terminy dotyczą jedynie odbiorców końcowych, doprecyzowania użytej w ustawie terminologii, określenia sposobu zmiany cen dla odbiorców zawierających umowę pomiędzy 30.06 r. a 31.12.2018 r., doprecyzowania, iż rekompensaty winny dotyczyć utraconych przychodów jak i utrzymania płynności finansowej, dodania zapisów pozwalających na indywidualne rozliczanie rekompensat na podstawie faktycznie utraconych przychodów, wykreślenia zapisów dzielących rozliczeniowo rok 2019 na dwie połowy, wyeliminowania przypadków, w których mogłoby dojść do podwójnego obniżenia cen dla odbiorców.

Uwagi zgłaszane przez Spółkę w zakresie rozporządzenia ME w sprawie sposobu obliczania kwoty różnicy ceny, rekompensaty finansowej oraz sposobu wyznaczania cen odniesienia dotyczyły m.in.: doprecyzowania czy ceny i stawki, o których mowa w rozporządzeniu są cenami brutto czy netto, doprecyzowania pojęcia PPE oraz doprecyzowania wzoru określającego kwotę różnicy ceny i rekompensat.

¹⁶ Dalej: TOE.

W ramach konsultacji, spotkań i telekonferencji przedstawiciele spółek obrotu zrzeszonych w TOE, z przedstawicielami Zarządcy Rozliczeń wypracowano zasady składania wniosków o rekompensatę finansową i kwotę różnicy ceny.

Przedstawiciele Spółki byli zapraszani przez przedstawicieli Ministerstwa Energii na spotkania konsultacyjne. W spotkaniach uczestniczyli w zależności od tematyki: Wiceprezes Zarządu PGE S.A ds. finansowych, Wiceprezes Zarządu PGE Obrót odpowiedzialny za pion finansowy oraz Dyrektorzy Departamentów PGE Obrót S.A.

(akta kontroli str. 34-49; 452-641; 1263-1334)

Do siedziby Spółki wpływały skargi i reklamacje od odbiorców energii elektrycznej dotyczące m.in. stosowania ustawy o cenach energii elektrycznej. Były one rejestrowane w Systemie Obsługi Zgłoszeń.

W latach 2019 – 2020 (I półrocze) zarejestrowano w Systemie Obsługi Zgłoszeń 265.565 pozycji, w tym: 265.115 w 2019 r. i 450 w I półroczu 2020 r. przypisane do kategorii spraw dedykowanych ustawie o cenach energii elektrycznej (w tym m.in. ewidencji składania oświadczeń i duplikatów faktur).

W systemie odnotowano cztery pisma, które sklasyfikowano jako skargi.

Spółka nie zlecała analiz prawnych wniesionych skarg, gdyż ich rozpatrzenie nie wymagało podejmowania takich działań.

Analizie poddano 20 losowo wybranych zgłoszeń w latach 2019 – 2020 (I półrocze), zarejestrowanych w Systemie Obsługi Zgłoszeń.

Dwa dotyczyły korekty wysokości stawki podatku akcyzowego na fakturach, w jednym z tych przypadków skarga była zasadna, ponieważ błędnie wprowadzono faktury rozliczeniowe. Sporządzono faktury korygujące i przeproszono za zaistniałą sytuację. W drugim przypadku wniesiono o korektę faktury, która obejmowała sprzedaż energii w grudniu 2018 r., a wystawiona była w styczniu 2019 r. Zgłoszenie (reklamację) uznano za niezasadne oraz wyjaśniono, że niższa stawka obowiązywała od 1 stycznia 2019 r. Osiem zgłoszeń (reklamacji) dotyczyło składanych oświadczeń przez odbiorców końcowych, z czego: w czterech przypadkach – uznanych jako zasadne dokonano stosownych korekt, w dwóch przypadkach poinformowano klientów o zastosowaniu cen zgodnie z obowiązującymi przepisami, w jednym przypadku odrzucono reklamację ze względu na złożenie oświadczenia niezgodnego ze wzorem oraz w jednym przypadku w ramach postępowania przyjęto oświadczenie klienta uzupełnione o brakujące dane.

Trzy zgłoszenia dotyczyły korekt faktur. Dokonano zmiany cen i wysłano korekty. W sześciu analizowanych przypadkach klienci (taryfy B i C) reklamowali brak zastosowania cen energii z 2018 r. – przekazano im informacje, iż zmiany zostaną automatycznie zastosowane po wejściu w życie rozporządzenia Ministra Energii, a zastosowanie cen dotyczy odbiorców końcowych. Jedna sprawa dotyczyła powiadomienia o wstrzymaniu dostaw energii, pomimo zgody Spółki na dokonywanie płatności za faktury w 2019 r, w cenach z 2018 r. Klienta przeproszono i wysłano faktury korygujące.

Dodatkowo poddano analizie cztery sprawy odnotowane jako skargi, które zdefiniowano jako odwołanie się klienta od decyzji podjętej przez Spółkę w wyniku rozpatrzenia reklamacji. Spółka utworzyła rejestr skarg dotyczący ustawy o cenach energii elektrycznej. W rejestrze tym odnotowano cztery skargi, które były rozpatrywane w okresie od 2019 do sierpnia 2020 r. Dwie spośród tych skarg dotyczyły żądania korekty ceny energii. W jednym przypadku klient żądał korekty faktury w wyższej kwocie – dokonano korekty. W drugim przypadku nie było podstaw do dokonania korekty. Trzecia analizowana skarga dotyczyła żądania powstrzymania przez Spółkę działań nie uwzględniających aktualnego stanu prawnego, zawarcia umowy na poprzednio obowiązujących zasadach

i skorygowania faktur za styczeń i luty 2019 r. Spółka odpowiadając poinformowała o wstrzymaniu działań windykacyjnych niedopłaty oraz że wszelkie wymagane zmiany dotyczące ustalenia poziomu cen zostaną niezwłocznie zaimplementowane. Czwarta skarga dotyczyła braku możliwości skorzystania z informacji telefonicznej.

Ustalono, że do Spółki wpłynęły cztery skargi przekazane za pośrednictwem URE.

W pierwszej klient wniósł o wyjaśnienie podwyżki cen za energię elektryczną. Wg Spółki rozliczenia zostały dokonane prawidłowo zgodnie z obowiązującym cennikiem taryfowym. Klient rozwiązał umowę 31 stycznia 2019 r. W drugiej skardze klient wnosił zajęcie stanowiska w sprawie sposobu obliczenia kwoty różnicy rekompensaty finansowej oraz sposobu wyznaczania cen odniesienia przez Spółkę. W odpowiedzi Spółka wyjaśniła, że korekta nie została dokonana ponieważ w punkcie poboru energii nastąpiła zmiana grupy taryfowej na grupę taryfową z innym podziałem stref czasowych. W wyniku analizy skargi Spółka uwzględniła fakt, że przedłożone rozliczenie na 30 czerwca 2018 r. zostało zrealizowane w tej samej cenie w trzech strefach czasowych. Trzecia skarga dotyczyła rozliczeń za energię elektryczną i niewywiązywania się przez Spółkę z obowiązków wynikających z przepisów ustawy o cenach energii elektrycznej. Skarga nie została uwzględniona gdyż zastosowanie właściwych cen i stawek uwarunkowane było przedłożeniem duplikatu faktur, które klient złożył po terminie (18 listopada 2019 r.). Czwarta skarga dotyczyła korekty faktur i dostosowania cen i stawek zgodnie z przepisami ustawy o cenach energii elektrycznej. Spółka uznała skargę za zasadną i wystawiła faktury korygujące.

W okresie objętym kontrolą nie zapadały orzeczenia sądowe dotyczące skarg odbiorców na stosowanie przez Spółkę zawyżonych cen energii elektrycznej.

Wszystkie skargi związane z ustawą energii elektrycznej zostały rozpatrzone w terminie 14 dni.

(akta kontroli str. 34-49; 127-241; 433-451)

Jak wyjaśnił Prezes Zarządu, Spółka nie kierowała indywidualnie pisemnych zapytań o interpretację przepisów do Ministerstwa Energii z uwagi na to, iż Ministerstwo Energii jako organ administracji publicznej i władza wykonawcza nie jest uprawniony do dokonywania wiążących interpretacji przepisów prawa i dokonywać tego może jedynie w konkretnym przypadku sąd powszechny. Niemniej jednak Spółka w ramach spotkań konsultacyjnych organizowanych z inicjatywy przedstawicieli Ministerstwa Energii zwracała się o dodatkowe wyjaśnienia dotyczące stosowania ustaw, czego skutkiem były publikowane przez Ministerstwo Energii komunikaty, informacje umieszczane na stronach ME czy też korespondencja mailowa. Pytania dotyczyły głównie składanych oświadczeń przez odbiorców końcowych oraz kwalifikacji odbiorców końcowych do wniosków o rekompensaty. Spółka prowadziła korespondencję z organami podatkowymi, która pośrednio jest powiązana z ustawą prądową.

Wniosek o wydanie interpretacji indywidualnej dotyczącej podatku akcyzowego w zakresie możliwości obniżenia akcyzy należnej w okresach rozliczeniowych po 1 stycznia 2019 r. Wniosek Spółki do Dyrektora KIS dotyczył przypadków możliwości obniżenia akcyzy należnej (stosując zwolnienie 20 zł/MWh bez względu na wysokość stawek akcyzy zastosowanych w deklaracjach podatkowych) w okresach rozliczeniowych następujących po 1 stycznia 2019 r. w przypadkach gdy Spółka:

- otrzymała decyzję w grudniu 2018 r. potwierdzającą umorzenie świadectw pochodzenia energii elektrycznej wydanych dla energii elektrycznej przed 1 stycznia 2019 r.;

- otrzymała decyzję po 1 stycznia 2019 r. potwierdzającą umorzenie świadectw pochodzenia energii elektrycznej wydanych dla energii elektrycznej przed 1 stycznia 2019 r.

Dyrektor KIS w przedłożonej interpretacji podał, iż w wymienionych przypadkach możliwość obniżenia akcyzy jest nieprawidłowa.

- Skarga do WSA na interpretację indywidualną wydaną przez Dyrektora KIS,
- Wyrok WSA (z dnia 8 października 2019 r.) - zgodny ze stanowiskiem Spółki,
- Skarga kasacyjna KIS od wyroku WSA.
- Do dnia 30 listopada 2020 r. nie było rozstrzygnięcia.

Odbiorcy zwracali się do Spółki m.in.: z pytaniami o pozyskanie informacji na temat tzw. ustawy prądowej, w tym zasad przyjmowania oświadczeń odbiorcy końcowego, jak również duplikatów faktur, wnioskami dotyczącymi obniżenia cen i stawek opłat za pobraną energię elektryczną do poziomu wynikającego z przepisów tzw. ustawy prądowej oraz rozporządzenia wykonawczego, pytaniami dotyczącymi planowanego terminu zastosowania obniżonych cen i skorygowania wystawionych faktur.

Szczegółowe pytania dotyczyły także czynności formalnych związanych z ustawą o cenach energii elektrycznej i procesem składania oświadczeń przez odbiorców końcowych. Klienci pytali przede wszystkim o to, jak wypełnić oświadczenie, gdzie należy je złożyć i czy można to zrobić elektronicznie.

(akta kontroli str. 34-49; 1215-1262)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Spółki zapewniające stosowanie od 1 stycznia 2019 r. cen zgodnych z przepisami ustawy o cenach energii elektrycznej. Stosowane przez Spółkę ceny za dystrybucję były zgodne z taryfami zatwierdzonymi przez Prezesa URE.

NIK pozytywnie ocenia uczestnictwo Spółki w postępowaniu legislacyjnym obejmującym nowelizację ustawy o cenach energii elektrycznej oraz przygotowywanych aktów wykonawczych do tejże ustawy.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, iż Spółka będąc zmuszona do sprzedaży energii po cenie niższej niż wynikałoby to z ceny zakupu, poniosła dodatkowe koszty, które nie zostały uwzględnione jako koszty uzasadnione w taryfach zatwierdzanych przez Prezesa URE na 2020 r.

OBSZAR

2. Realizacja ustawy o cenach energii elektrycznej.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Akcyza i opłata przejściowa.

Spółka, realizując przepisy art. 1 i art. 2 ustawy o cenach energii elektrycznej, przed wystawieniem pierwszych faktur z okresem rozliczeniowym obejmującym rok 2019 podjęła następujące działania:

1. Zgodnie z art. 1 ustawy o cenach energii elektrycznej, dla wszystkich systemów billingowych stosowanych w Spółce dokonano aktualizacji cenników, umożliwiając prawidłowe odprowadzanie stawki akcyzy w wysokości 5 zł/MWh z zastosowaniem od dnia 1 stycznia 2019 r.
2. Zgodnie z art. 2 ustawy dla wszystkich systemów billingowych stosowanych w Spółce dokonano aktualizacji cenników zmieniając stawkę opłaty przejściowej. Wszystkie rozliczenia wykonane po dniu 1 stycznia 2019 r. uwzględniały zmianę stawki opłaty przejściowej.
3. Zmiana cen w ramach realizacji zapisów umownych w związku z art. 1. ustawy o cenach energii elektrycznej następowała w ramach identyfikacji podmiotów

i kompleksowego wdrożenia wszystkich jej zapisów oraz zapisów rozporządzenia Ministra Energii z dnia 19 lipca 2019 r. w sprawie sposobu obliczenia kwoty różnicy ceny i rekompensaty finansowej oraz sposobu wyznaczania cen odniesienia¹⁷. W zawartych umowach znajdował się zapis, iż „w przypadku zmiany przepisów skutkujących zmianą stawki VAT, akcyzy lub aktów wykonawczych do tej ustawy, a także innych zmian albo wejścia w życie ogólnie obowiązujących przepisów prawa ceny energii zostaną powiększone o kwotę wynikającą z obowiązków nałożonych właściwymi przepisami, od dnia ich wejścia w życie, bez konieczności sporządzenia aneksu do umowy”.

Analizie poddano 20 losowo wybranych faktur wystawionych odbiorcom z grup taryfowych A, B, C i G. Wybrane faktury dokumentowały wartość naliczonej akcyzy dla faktur z okresem rozliczeniowym obejmującym przełom roku, jak również dotyczące tylko roku 2019. W obliczeniach wartości dla okresów rozliczeniowych obejmujących rok 2018 i 2019 uwzględniono podział wolumenu energii i wyliczenie cen energii w oparciu o dwie różne stawki obowiązujące w tych okresach.

Spółka nie dokonywała zwrotów nadpłat w przypadkach gdy one wystąpiły (dotyczyło to faktur prognozowanych wystawionych przed 1 stycznia 2019 r.), były zaliczane na poczet opłat w przyszłych okresach.

Nie stwierdzono wypłat odsetek z tytułu nienależnie pobranych kwot.

(akta kontroli str. 34-49; 242-432)

2.2. Wyznaczanie cen i stawek opłat.

Ceny energii elektrycznej w taryfach G stosowane przez Spółkę były zgodne z taryfami zatwierdzonymi przez Prezesa URE, i wynosiły¹⁸:

- w 2017 r. w taryfie G11 0,2410 zł, w taryfie G12 dzień 0,2760 zł, taryfie G12 noc 0,1770 zł;
- w 2018 r. w taryfie G11 0,2430 zł, w taryfie G12 dzień 0,2769 zł, taryfie G12 noc 0,1768 zł;
- w 2019 r. w taryfie G11 0,2430 zł, w taryfie G12 dzień 0,2769 zł, taryfie G12 noc 0,1768 zł;
- w 2020 r. w taryfie G11 0,2906 zł, w taryfie G12 dzień 0,3317 zł, taryfie G12 noc 0,2102 zł.

Stosowane w 2019 r. ceny energii elektrycznej w taryfie G były o 19% niższe od złożonego projektu przez Spółkę do Prezesa URE, natomiast w 2020 r. były niższe o 14%.

W latach 2017-2020 (I półrocze) odnotowano wzrost liczby odbiorców taryfy G¹⁹ z 4.706.719 na koniec I półrocza 2017 r. do 4.914.024 na koniec I półrocza 2020 r., tj. wzrost o 4%.

Wolumen energii sprzedanej tym odbiorcom wahał się od 4.601.571,7 [MWh] w II półroczu 2017 r. do 5.020.044,84 [MWh] w I półroczu 2020 r., co stanowiło 9% wzrost sprzedaży.

W latach 2018-2020 (I półrocze)²⁰ liczba odbiorców z grupy taryfowej G korzystający z Cennika Taryfowego Prezesa URE wahała się od 3.863.652 w I półroczu 2019 r. do 3.965.539 w I półroczu 2020 r.

Wolumen energii sprzedanej w tym okresie, wymienionym odbiorcom wynosił od 3.534.183 [MWh] w II półroczu 2018 r. do 3.765.027,4 [MWh] w I półroczu 2020 r.

Wartość zakupionej energii w latach 2018-2020 (I półrocze) przez konsumentów w taryfie G²¹ wynosiła od 1.116.022,13 tys. zł. w II połowie 2018 r do 1.315.564,3 tys. zł. w I połowie 2020 r.

¹⁷ Dz.U. poz. 1369.

¹⁸ Ceny netto zł/kWh.

¹⁹ Dotyczy wszystkich taryf z grupy G.

²⁰ Brak danych za 2017 r.

Łączna wartość wolumenu energii sprzedanej w 2019 r. w taryfie G odbiorcom korzystający z Cennika Taryfowego Prezesa URE wyniosła 7.220.080 MWh. Przyjmując uśrednioną liczbę 3.894.460 odbiorców w tym okresie, daje to 1,85 MWh średniorocznego zużycia energii na jednego odbiorcę. Przy zastosowaniu cen obowiązujących w 2019 r. tj. 0,2430 zł/kWh (netto dla taryfy G11), średni roczny koszt zakupu energii przez odbiorcę korzystającego z taryfy G11 wyniósł 450 zł (netto), natomiast przy zastosowaniu ceny 0,3015 zł/kWh (podanej w projekcie taryfy G11 na 2019 r. - projekt złożony przez Spółkę do Prezesa URE z dnia 12 grudnia 2018 r.), średni roczny koszt zakupu energii przez odbiorcę korzystającego z taryfy G11 w 2019 r. wyniósłby 559 zł (netto). Przyjmując powyższe założenia, wprowadzone ustawą o cenach energii elektrycznej, „zamrożenie” cen i stawek energii w 2019 r., wygenerowałoby oszczędności (w zakresie opłat za energię elektryczną) dla odbiorców taryfy G11 średnio na poziomie 109 zł na rok.

(akta kontroli str. 34-119)

2.3. Oświadczenia (art. 5 ust 1b ustawy o cenach energii elektrycznej).

Ustalono, że Spółka w dniu 25 lipca 2019 r. umieściła na stronie internetowej www.pge-obrot.pl informacje dla uprawnionych odbiorców końcowych²² o konieczności złożenia oświadczenia (o spełnieniu przesłanek odbiorcy końcowego), o którym mowa w art. 5 ust 1b ustawy o cenach energii elektrycznej i o terminie złożenia tego oświadczenia. Podano, iż termin upływa w sobotę 27 lipca 2019 r., jednakże oświadczenia można składać do poniedziałku 29 lipca 2019 r. - bezpośrednio do Sprzedawcy.

W dniu 8 sierpnia 2019 r. na stronie PGE ponownie zamieszczono informację o przedłużeniu terminu składania wymienionych oświadczeń do 13 sierpnia 2019 r. do godz. 20.00.

Do Spółki wpłynęły oświadczenia o spełnieniu przesłanek odbiorcy końcowego dotyczące 286.361 PPE.

Spółka otrzymywała pytania związane z oświadczeniami, które w szczególności dotyczyły:

- złożenia oświadczenia niezgodnie z zasadami reprezentacji danego podmiotu,
- wprowadzenia błędnych danych Odbiorcy (brak możliwości identyfikacji Odbiorcy),
- wprowadzenia błędnych danych PPE (brak możliwości identyfikacji PPE wskazanych w oświadczeniu).

Na podstawie losowo wybranych 10 umów Spółki z podmiotami będącymi odbiorcami końcowymi i złożonymi przez nich oświadczeniami, ustalono, że podmioty te złożyły terminowo oświadczenia o których mowa w art. 5 ust. 1b ustawy o cenach energii elektrycznej.

²¹ Spółka nie posiada ewidencji sprawozdawczości w zakresie ilości i wolumenu konsumentów w poszczególnych grupach taryfowych. Dane dot. odbiorców z gr. taryfowej G korzystających z cen taryfowych zatwierdzanych przez URE w 2019 r. oraz z produktów promocyjnych z usługami dodatkowymi (z ceną energii fix /gwarancja ceny/ lub indeksowaną do cen taryfowych URE). Ceny sprzedaży do roku 2018 r. zawierały stawkę akcyzy w wys. 20 zł/MWh a od 1.01.2019 w wys. 5 zł/MWh.

²² Odbiorców końcowych:

- będących mikroprzedsiębiorcami albo małymi przedsiębiorcami w rozumieniu art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. 646, 1479, 1629, 1633 i 2212);
- będących szpitalami, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 2190 i 2219 oraz z 2019 r. poz. 492, 730 i 959);
- będących jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869);
- będących innymi, niż określone wyżej, państwowymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej.

Jak podał Prezes Zarządu *Spółka nie posiada informacji o liczbie uprawnionych podmiotów i nie była zobowiązana do ich identyfikacji, temu służyło, oświadczenie do składania, którego uprawnione były podmioty spełniające kryteria określone ustawowo. Wg szacunków Spółki ilość PPE wszystkich uprawnionych mogła wynosić ok. 350 tys. PPE.*

(akta kontroli str. 34-49; 651-772)

2.4. Umowy (art. 6 ustawy o cenach energii elektrycznej).

Ustalono, że Spółka nie posiada i nie gromadziła danych dotyczących ilości umów zawartych z odbiorcami końcowymi energii elektrycznej spełniających przesłanki wymienione w art. 6 ust. 1 ustawy o cenach energii elektrycznej oraz ilości umów zmienionych zgodnie z warunkami określonymi w art. 6 ust 2 pkt 1 ustawy o cenach energii elektrycznej, a także art. 6 ust. 3 tej ustawy.

Jak podał Prezes Zarządu, *„Spółka rozlicza odbiorców w kilkunastu systemach bilingowych i nie dysponuje zintegrowanym systemem CRM-biling umożliwiającym raportowanie/sprawozdawczość liczebności dokonanych zmian”.*

Ustalono, że w 2019 r. Spółka zawarła w grupie taryfowej A - 11 nowych umów, w grupie taryfowej B - 395, w grupie taryfowej C - 35.195 i w grupie taryfowej G - 212.746 nowych umów.

Ustalono, że 10 odbiorców końcowych²³ złożyło do Spółki oświadczenia o zrzeczeniu się uprawnienia do stosowania cen i stawek opłat za energię elektryczną, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy o cenach energii elektrycznej.

Wobec odbiorców końcowych, którzy złożyli do Spółki oświadczenia, Spółka nie dokonywała zmiany cen, o której mowa w art. 5 ust. 1 tej ustawy i nie dokonała korekt skutkujących zwrotem środków pieniężnych do tych odbiorców.

Spółka nie dysponuje danymi umożliwiającymi określenie, którzy odbiorcy końcowi Spółki byli uprawnieni do wnioskowania o rekompensaty za 2019 r. na podstawie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o systemie rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych²⁴ i tym samym Spółka nie ma możliwości określenia, jaki udział uprawnionych odbiorców energochłonnych stanowią odbiorcy, którzy złożyli do Spółki przedmiotowe oświadczenia wybierając system rekompensat dla podmiotów energochłonnych.

(akta kontroli str. 34-49)

Prezes Zarządu wyjaśnił, iż *„zmiany wprowadzone ustawą nie wymusiły na Spółce zmian umów co do przeważającej części odbiorców Spółki w postaci odbiorców grup taryfowych G czyli odbiorców w gospodarstwach domowych. Ustawa w tej części jedynie nakazywała dalsze stosowanie taryfy podlegającej zatwierdzeniu Prezesa URE obowiązującej 31.12.2018 r. również w roku 2019 r. Nie zachodziła również konieczność zmian umów dla odbiorców pozostałych grup odbiorców o ile ceny dla tych odbiorców były w 2019 r. niższe niż ceny tych odbiorców, które obowiązywały w dniu 30.06.2018 r. Zmiany wprowadzone ustawą musiały obiektywnie spowodować zmianę umów pozostałych niż odbiorcy w gospodarstwach domowych grup odbiorców i pozostałych niż ci z pozostałych grup, których ceny w 2019 r. były niższe niż te obowiązujące w dn. 30.06.2018 r. poprzez czasową, na okres 2019 r., zmianę cen w tych umowach na ceny zgodne z ustawą. PGE Obrót S.A., działając w sposób typowy dla wprowadzania nowych cen w umowach z odbiorcami zmienił umowy z odbiorcami tych grup w ten sposób, że poinformował wszystkich odbiorców o zaistniałej zmianie oraz stosownie zmieniwszy istniejące systemy billingowe*

²³ Będący podmiotem, o którym mowa w art. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o systemie rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych (Dz. U. poz. 1532).

²⁴ Dz. U. poz. 1532.

uwzględnił w nich zmienione ceny. Następnie zmienione ceny zastosował w rozliczeniach ze wszystkimi odbiorcami, którzy posiadali umowy w 2019 r. przed dniem wejścia w życie ustawy wystawiając odbiorcom stosowne faktury korekty. Zawiadomienie o zmianie umów w ten sposób skierowano do 1 064 417 Odbiorców. Umowy zawierane w 2019 r. po dniu wejścia w życie ustawy były zawierane na czas do końca 2019 r.”

(akta kontroli str. 773-775)

Zgodnie z przepisem art. 6 ust. 1 ustawy o cenach energii elektrycznej, Spółka zobowiązana była do wprowadzenia zmian warunków tych umów, nie później niż w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 7 ust. 2, ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2019 r. Na podstawie losowej próby 22 umów stwierdzono, iż analizowanych przypadkach, zgodnie z przepisem art. 6 ust. 3 ustawy o cenach energii elektrycznej, Spółka wykonała nałożony na nią obowiązek poprzez dostosowanie cen i stawek opłat za energię elektryczną dla odbiorcy końcowego zgodnie z art. 5 ust. 1 tej ustawy. W poddanych analizie przypadkach dokonano korekt faktur, zaliczając powstałe nadpłaty na poczet faktur bieżących (w jednym przypadku dokonano zwrotu nadpłaty). Ustalono, że w zawartych umowach (dotyczących taryf A, B i C) podano, iż „w przypadku zmiany przepisów skutkujących zmianą stawki VAT, akcyzy lub aktów wykonawczych do tej ustawy, a także innych zmian albo wejścia w życie ogólnie obowiązujących przepisów prawa ceny energii zostaną powiększone o kwotę wynikającą z obowiązków nałożonych właściwymi przepisami, od dnia ich wejścia w życie, bez konieczności sporządzenia aneksu do umowy”. W przypadku umów dotyczących taryfy G, w zawartych umowach podano iż sprzedaż energii elektrycznej rozliczana jest wg stawek cen i opłat zawartych w obowiązującej taryfie zgodnie z grupą taryfową odbiorcy. W poddanych analizie przypadkach, w fakturach bieżących wystawionych przez Spółkę dla tych odbiorców, od września 2019 r. stosowano ceny i stawki opłat za energię elektryczną zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o cenach energii elektrycznej.

(akta kontroli str. 858-1214)

W Spółce zarejestrowano 894 zgłoszeń odbiorców końcowych dotyczących ponownego wystawienia faktury.

Na podstawie losowo wybranych 10 wniosków o przekazanie duplikatów faktur oraz wystawionych i przekazanych duplikatów faktur przez Spółkę ustalono, że zostały one terminowo wystawione i przekazane wnioskodawcom.

W przedłożonej przez Spółkę ankiecie do URE podano, że w 34 przypadkach (tj. dla 4% zgłoszeń) Spółka wystawiła duplikat faktury po upływie 7-dniowego terminu. Maksymalne opóźnienie wynosiło 10 dni.

(akta kontroli str. 34-49; 776-845)

Ustalono, iż w przypadku produktów, w których sprzedaż energii elektrycznej powiązana jest ze sprzedażą usług dodatkowych, koszt takich usług kalkulowany był w opłacie handlowej zł/mc/PPE, a nie w cenie energii elektrycznej. Dla umów, które w 2019 r. zawierały sprzedaż dodatkowych usług tylko cena energii elektrycznej podlegała weryfikacji i obniżeniu do poziomu z dnia 30 czerwca 2018 r., natomiast stawka opłaty handlowej w sytuacji gdy dotyczyła innych usług i towarów niż energia elektryczna pozostawała na poziomie przyjętej przez odbiorcę w ofercie (umowie).

W 2019 r. z tego typu umów (z usługami dodatkowymi) korzystało ok. 0,9 mln klientów (tj. wg ilości PPE) Spółki o szacowanym rocznym wolumenie zużycia 2,1 TWh.

Jak wyjaśnił Prezes Zarządu – *Spółka nie posiada informacji czy klienci występowali z wnioskami o rozwiązanie takich umów i stosowanie taryfy G. System rejestracji*

zgłoszeń oraz sprzedaży nie przewiduje definiuje przyczyny rozwiązania umowy. Ilość Klientów posiadających tego typu umowy w trakcie roku jest zmienna. Spółka szacuje, że w trakcie roku kalendarzowego z wyżej wymienionego rodzaju umowy korzystało około 20% Klientów Spółki rozliczanych w taryfie G.

(akta kontroli str. 34-49)

2.5. Wnioski do zarządcy rozliczeń ceny (art. 7 ustawy o cenach energii elektrycznej).

Ustalono, że w dniu 6 października 2019 r. Spółka złożyła wniosek do ZRC o wypłatę kwoty różnicy ceny za okres od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2019 r. Wartość wnioskowanej kwoty różnicy ceny wynosiła 817.472,4 tys. zł. W dniu 10 października 2019 r. ZRC wezwał Spółkę do usunięcia błędów w złożonym wniosku. Uwagi ZRC do złożonego wniosku dotyczyły:

- wpisania identycznych danych w polach ID Klienta, ID grupy odbiorców, ID strefy i numeru PPE,
- braku numeru PPE,
- błędnie podanej kwoty opłaty stałej. Kwota opłaty stałej nie może być wyższa niż stawka opłaty stałej pomnożona przez ilość miesięcy dla danej ilości PPE,
- wpisania różnych stawek opłaty stałej i kwot opłaty stałej w kilku wierszach dla identycznych ID klienta i numeru PPE lub ID grupy odbiorców,
- podania ujemnego wolumenu energii,
- błędnie wpisanej średnioważonej ceny energii elektrycznej na rynku hurtowym z ogłoszoną przez Prezesa URE,
- wnioskowania wysokości kwoty różnicy ceny podanej we wniosku cz. A różna od wartości wyliczonej na podstawie danych we wniosku cz. B.

W dniu 25 października 2019 r., Spółka złożyła do ZRC poprawiony wniosek eliminując wskazane błędy. W poprawionym wniosku do ZRC o wypłatę kwoty różnicy ceny za okres od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2019 r., wartość wnioskowanej kwoty różnicy ceny wynosiła 804.933,5 tys. zł a wolumen energii wynosił 15.175.340,87 MWh. W dniu 14 listopada 2019 r. ZRC zatwierdził wniosek i 15 listopada 2019 r. Spółka otrzymała wnioskowaną kwotę (804.933,5 tys. zł).

(akta kontroli str. 846-849)

Spółka składała wnioski do ZRC o wypłatę rekompensaty finansowej za okres od 1 lipca 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. z tytułu obowiązku sprzedaży energii elektrycznej po cenach lub stawkach opłat za energię elektryczną określonych w art. 5 ust. 1b ustawy o cenach energii elektrycznej. Wnioski składane były oddzielnie za każdy miesiąc II półrocza 2019 r.

Za lipiec 2019 r., wniosek złożony został przez Spółkę do ZRC w dniu 3 grudnia 2019 r. Wartość wnioskowanej rekompensaty finansowej wynosiła 47.526,6 tys. zł, a wolumen energii wynosił 1.062.908,10 MWh. W dniu 24 grudnia 2019 r. ZRC zatwierdził wniosek i 2 stycznia 2020 r. Spółka otrzymała wnioskowaną kwotę (47.526,6 tys. zł).

Za sierpień 2019 r. wniosek złożony został w dniu 3 grudnia 2019 r. Wartość wnioskowanej rekompensaty finansowej wynosiła 50.975,9 tys. zł, a wolumen energii wynosił 1.054.399,31 MWh. W dniu 24 grudnia 2019 r. ZRC zatwierdził wniosek i 2 stycznia 2020 r. Spółka otrzymała wnioskowaną kwotę (50.975,9 tys. zł).

Za wrzesień 2019 r., wniosek złożony został w dniu 3 grudnia 2019 r. Wartość wnioskowanej rekompensaty finansowej wynosiła 48.563,4 tys. zł, a wolumen energii wynosił 1.054.606,37 MWh. W dniu 24 grudnia 2019 r. ZRC zatwierdził wniosek i 2 stycznia 2020 r. Spółka otrzymała wnioskowaną kwotę (48.563,4 tys. zł).

Za październik 2019 r. wniosek złożony został w dniu 4 grudnia 2019 r. Wartość wnioskowanej rekompensaty finansowej wynosiła 48.831,2 tys. zł, a wolumen

energii wynosił 1.110.534,84 MWh. W dniu 24 grudnia 2019 r. ZRC zatwierdził wniosek i 3 stycznia 2020 r. Spółka otrzymała wnioskowaną kwotę (48.831,2 tys. zł). Za listopad 2019 r. wniosek złożony został przez Spółkę w dniu 27 grudnia 2019 r. Wartość wnioskowanej rekompensaty finansowej wynosiła 46.770,6 tys. zł, a wolumen energii wynosił 1.089.039,76 MWh. W dniu 17 stycznia 2019 r. ZRC zatwierdził wniosek i 24 stycznia 2020 r. Spółka otrzymała wnioskowaną kwotę (46.770,6 tys. zł).

Za grudzień 2019 r. wniosek złożony został przez Spółkę w dniu 29 stycznia 2020 r. Wartość wnioskowanej rekompensaty finansowej wynosiła 42.167,0 tys. zł, a wolumen energii wynosił 1.098.792,75 MWh. W dniu 17 lutego 2019 r. ZRC zatwierdził wniosek i 28 lutego 2020 r. Spółka otrzymała wnioskowaną kwotę (42.167,0 tys. zł).

ZRC nie zwracał się do spółki przed zatwierdzeniem wniosków z pytaniami lub uwagami wskazującymi na nieprawidłowe wyliczenia rekompensaty finansowej.

(akta kontroli str. 846-849)

Odpowiadając na pytania czy w ocenie Spółki kwota różnicy ceny oraz kwota rekompensaty finansowej zrekompensowała w pełni utracone przychody w I i II półroczu 2019 r., Prezes Zarządu podał, iż w ocenie Spółki otrzymana kwota różnicy nie zrekompensowała w pełni utraconych dochodów za I półrocze 2019 r., a kwota rekompensat finansowych nie zrekompensowała w pełni utraconych przychodów w II półroczu 2019. Wartość utraconych przychodów dla obu okresów została wyliczona w sposób następujący:

1. Ustalono zbiór Klientów, dla których odbyła się obniżka ceny w 2019 r. z jakiegokolwiek tytułu, z tego zbioru odseparowano obniżki zastosowane dla Klientów (oznaczone kodem A), które dotyczyły wyłącznie obniżki cen z tytułu obniżki stawki akcyzy. Z uwagi na to iż Spółka w 2019 r. również odprowadzała niższą akcyzę obniżki przychodów z tego tytułu nie wliczano do kalkulacji strat z tyt. ustawy prądowej.
2. Dla Klientów korzystających z cenników indywidualnych i promocyjnych, dla których nastąpiła obniżka cen (oznaczone innymi kodami niż A i inne niż cenniki taryfowe) ustalono ceny wejściowe wg których Ci Klienci byłiby rozliczani w 2019 r. gdyby nie weszła w życie ustawa prądowa i oszacowano zrealizowany poziom obniżki przychodów, w następnej kolejności ustalono wolumen sprzedaży stanowiący podstawę akcyzy i oszacowany poziom obniżki przychodu skorygowano (in minus) o obniżkę przychodu wynikającą z obniżki stawki akcyzy.
3. Dla Klientów korzystających z Cenników Taryfowych URE, indeksowanych do cen taryfowych URE ustalono referencyjny poziom cen jakie obowiązywałyby w 2019 r. gdyby postępowanie taryfowe na 2019 r. zakończyło się skutecznie (do kalkulacji przyjęto uznawane w tym procesie przez Prezesa URE na 2019 r. uzasadnione poziomy składowych) korygując te ceny dodatkowo o 15 zł/MWh z tyt. obniżki stawki akcyzy i ustalono różnicę pomiędzy cenami taryfowymi jakie obowiązywałyby w 2019 r. a jakie zostały zastosowane.
4. Dla Klientów korzystających z Cenników Taryfowych A, B, C i R zatwierdzanych przez Zarząd Spółki ustalono różnicę w wartości przychodów dla wolumenu sprzedaży taryfowej w gr. taryfowych Cx, jako różnicę pomiędzy faktycznym przychodem, a przychodem skalkulowanym przy założeniu stosowania w całym roku 2019 cennika, który obowiązywałaby w 2019 r. gdyby nie weszła w życie ustawa „prądowa”, uwzględniając jego korektę z tyt. obniżki stawki akcyzy. Dla Klientów z gr. taryfowych A i B założono iż Klient w przypadku braku ustawy „prądowej” nigdy nie skorzystaliby oni z Cennika Taryfowego i kalkulacja obniżki przychodów zastosowanych dla gr. taryfowej Cx, byłaby nieuprawniona

i zawyżałaby straty Spółki, dlatego też dla tego wolumenu straty oszacowano wyłącznie jako różnica pomiędzy cenami Cśr1 i Cśr2 (§ 10 i § 11 Rozporządzenia ME), ponieważ dla tej grupy Klientów, w momencie wygaśnięcia produktów indywidualnych umowy przekształciły się w umowy na czas nieokreślony i Spółka musiała zabezpieczyć dla nich energię w 2019 r., podczas gdy do wniosku do Zarządcy Rozliczeń mogła wnioskować tylko o zwrot różnicy kosztu zakupu energii bazując na cenie z 2018 r. (ok. 28 zł/MWh różnicy w cenie).

Podsumowując straty Spółki skalkulowane w oparciu o wyżej opisane założenia szacuje się dla I pół. 2019 r. na poziomie -66,9 mln zł, a dla II pół. 2019 r. na poziomie -45,8 mln zł, co daje łącznie ok. -112,7 mln. Straty oszacowano na bazie wartości rekompensat i różnicy ceny wynikających z wniosku korygującego złożonego do Zarządcy Rozliczeń we wrześniu 2020 r. (Spółka jeszcze nie otrzymała jeszcze dodatkowego zwrotu z przedmiotowego wniosku w wys. 85 mln zł), brak tego zwrotu stosownie zwiększyłby wartość szacowany strat. Głównym powodem było zastosowanie dla PGE Obrót S.A. najwyższego współczynnika C (0,677), dla którego zarówno poziomy cen zakupu energii jak i inne składniki (koszty jednostkowe KPI i marża) były najniższe z uwagi na udział wytwarzania w Grupie Kapitałowej PGE do której należy Spółka. Wartość szacowanych strat uległaby natomiast istotnemu zmniejszeniu w przypadku korzystnego rozstrzygnięcia sprawy spornej dot. ulgi w akcyzie na wartość 72,5 mln zł.

(akta kontroli str. 120-126)

Ustalono, że Spółka nie występowała do Prezesa URE o określenie indywidualnych pozostałych kosztów jednostkowych (art. 7a ustawy o cenach energii elektrycznej). Z przeprowadzonej przez Spółkę analizy wynikało, że obliczone przez Spółkę koszty jednostkowe poniesione do dnia 30 czerwca 2019 r. były niższe niż wynikające z przeliczenia tych kosztów na podstawie wskaźników podanych w Obwieszczeniu Ministra Energii z dnia 28 sierpnia 2019 r.²⁵, dlatego nie było podstaw do wystąpienia do Prezesa URE.

(akta kontroli str. 34-49; 85-856)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Spółki w zakresie stosowania mechanizmów zabezpieczających odbiorców przed nadmiernym wzrostem cen energii elektrycznej.

Spółka stosowała stawki podatku akcyzowego i opłaty przejściowej zgodnie z przepisami ustawy o cenach energii elektrycznej, a także właściwe ceny i stawki opłat za energię elektryczną.

Spółka terminowo i rzetelnie złożyła do ZRC wnioski o zwrot kwoty różnicy ceny i rekompensatę finansową.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

²⁵ Monitor Polski z dnia 28 sierpnia 2019 r. poz. 775.

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, dnia 4 grudnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Kontroler

Dyrektor

Jacek Wolan
Główny specjalista kontroli państwowej

Wiesław Motyka

/-/

*p.o. WICEDYREKTORA
Delegatury Najwyższej Izby
Kontroli
w Rzeszowie
z up. /-/
Robert Łukasz*